

Makale Geliş Tarihi | Received: 05.08.2020
Makale Kabul Tarihi | Accepted: 26.08.2020

E-ISSN: 2148-9327
http://dergipark.org.tr/kilikya
Araştırma Makalesi | Research Article

PORT-ROYAL MANTIĞI'NDA TASIMSAL GEÇERLİLİĞİN SAPTANIŞI

Arman BESLER*

Öz: Antoine Arnauld ile Pierre Nicole'ün *Mantık veya Düşünme Sanatı* – daha iyi bilinen takma adıyla *Port-Royal Mantığı* – kitabı, geleneksel terim mantığının gelişim tarihinde en az iki bakımdan önemli bir aşamayı temsil etmektedir. Birincisi, bu kitap, “eski” mantığı, René Descartes'ın bilgi ve varlık anlayışınca belirlenmiş olan modern felsefeye ayarlı hale getirmekte ve sonraki dönemlerin mantıkçıları için terim mantığının terminolojisini bir dereceye kadar yeniden tanımlamaktadır. (Terminolojiyle ilgili nokta, en belirgin olarak Immanuel Kant'ın mantık yazılarında takip edilebilmektedir.) İkincisi ve daha önemlisi, bu kitap, kategorik tasım kuramında geçerlilik denetimi/saptaması için kullanılan ve Aristoteles'e dayanan standart kanıt-kuramsal yaklaşım yerine, Ortaçağlarda geliştirilmiş, daha çok semantik yönelimli olduğu söylenebilecek alternatif bir yaklaşımı ana öğretisi olarak sunmaktadır. Bu yaklaşımda, geçerli tasım biçimleri, kategorik önermelerde geçen terimlerin semantik bir özelliği olan dağıtım fikrini merkeze alan az sayıda kural yoluyla tespit edilir. Bu yazının asıl amacı semantik yönelimli bu yaklaşımın özünü Port-Royal örneği üzerinden aydınlatmaktır. Öncelikle, Port-Royal mantıkçılarının ilgili kuralları geçerli tasımsal biçimleri saptamak için nasıl uyguladıkları, bağlantılı bazı kavramların ve sorunların ışığında, ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. Sonra da Port-Royal mantıkçılarının (belki de Aristoteles'i izleyerek) altık tasım biçimlerini eleyişlerinin, semantik yönelimli yaklaşımın ruhuna uygun olmayan bir tutum oluşturduğu, dolayısıyla da *Port-Royal Mantığı*'nın bu yaklaşımın arı olmayan bir örnekleme olarak görülmesi gerektiği savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tasım, Tasım Kuralları, (Mantıksal) Uzanım, Dağıtım, Altıklık.

DETECTION OF SYLLOGISTIC VALIDITY IN THE PORT-ROYAL LOGIC

Abstract: Antoine Arnauld and Pierre Nicole's book *Logic or the Art of Thinking* – better known as the *Port-Royal Logic* – represents a certain phase in the history of the development of the traditional logic of terms, important in at least two respects. First, the book adjusts in a sense the “old” logic to the modern philosophy determined by René Descartes's conception of knowledge and being,

* Dr. Öğr. Üyesi | Asst. Prof.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü, Türkiye | Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Science and Letters, Department of Philosophy, Turkey
armanbesler@gmail.com

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-0553-9131>

Besler, A. (2020). Port-Royal Mantığı'nda Tasımsal Geçerliliğin Saptanışı. *Kilikya Felsefe Dergisi*, (2), 1-14.